

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani. Učiteljska tiskarna, Frar čiščanska ul. 6/1. Vse pošiljate je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Delovanje UJU v prošlem letu za učiteljstvo, šolstvo in narodno prosveto.

(Glavno poročilo na skupščini UJU v Subotici, dne 27., 28. in 29. avgusta 1925.)

Slovensko učiteljstvo pri ministru prosvete g. Vukičeviču.

Ob povratku z glavne skupščine UJU v Subotici je pohitelo mnogo slovenskega učiteljstva v Beograd, med njimi tudi člani vodstva UJU — Pov. Ljubljana.

Člani vodstva so ob tej priliki posetili tudi ministra prosvete g. Vukičeviča, ki jih je sprejel v ponedeljek 31. pr. m. dopoldne. Deputacijo je vodil poverjenik g. tov. L. Jelenc, zastopani pa so bili v njej še člani ožjega sveta strokovni tajnik R. Dostal, urednik »Učit. Tov. Iv. Dimnik, upravnik in glavni blagajnik M. Fegic in član sosveta L. Potočnik.

Člani poverjeništa so v sporazumu z glavnim odborom UJU iznesli gosp. ministru samo zadeve, ki se tičejo specialno slovenskega šolstva in učiteljstva in se niso razpravljale na skupščini v Subotici. Informirali so g. ministra o stališču in željah, ki jih ima slovensko učiteljstvo v pogledu posameznih vprašanj prosvetne politike, ureditve šolstva in učiteljskih zadev v mariborski in ljubljanski oblasti.

G. minister, simpatična in dostojanstvena osebnost, je pazno poslušal izvajanja poverjenika, g. tov. Luke Jelenc.

Tov. poverjenik je med drugim tolažil g. ministru željo slovenskega učiteljstva, da naj se varuje v vsakem pogledu učiteljske stalnosti, ki jo naj posebno zaščiti šolski zakon, pri katerega izdelavi naj bi se zaslišalo tudi mnenje učiteljstva potom njegove organizacije. Nameščanja in premeščanja naj bi se vršila le na zakoniti podlagi in naj bi v tem pogledu pri vseh nameščanjih in premeščanjih sodelovala na podlagi tozadnjih uredb namestilna, stečajna komisija.

Takozvano kazensko premeščanje ali kakor se ga sedaj naziva in se mu daje značaj službene potrebe, naj se vrši le na podlagi predhodnih disciplinarnih postopanj in pravoreka disciplinske komisije, ki je sicer že po posebni uredbi predpisana, a pri nas ne še sestavljena. Na ta način se uvede objektivno postopanje in bo dana premeščanjem pravna podlaga, ki je dosedaj v marsikaterem slučaju ni bilo in se tako izognemo vsaki

pristranosti. V nadaljnjih izvajanjih je tovariš poverjenik navajal možnosti in položaje, pri katerih bi popravke starih pogrešk napravljale nove zmede in morda celo nove pogreške. Vendar je slovensko učiteljstvo proti krivicam in stoji odločno na stališču objektivnosti in pravičnega postopanja z učiteljstvom ter v tem slučaju tudi odobrava, da se da zadoščenje v onih slučajih, kjer je bila krivica očita. Popraviti jih bo lahko sedaj pri novih razpisih.

V zadevi sreskih šolskih referentov je povdarjal g. poverjenik, da so izbrani pri nas strokovno najboljši možje izmed učiteljstva ki postopajo popolnoma objektivno. Oni niso partizani in poslujejo v svojih uradih nepristransko ter se v obče ne udeležujejo aktivnega političnega življenja.

Zadobiva pa nadzorniško vprašanje še drugo stran, ki jo bo nujno treba urediti in v katerem oziru prosji učiteljstvo da bi tudi g. minister pripomogel k temu. Urediti bo treba gmotno stran nadzorniškega položaja. Ako hočemo dobrih nadzornikov jim je treba urediti gmotni položaj tako, da ne bodo gmotno celo oškodovani zaradi tega, ker prevzamejo nadzorniško mesto. Že danes se brani dobro učiteljstvo prevzeti nadzorniško mesto, ker jim ni zagarantirana nikakva stalnost na mestu in ker so gmotno prikrajšani na tem položaju, ker pavšal ne zadošča in ne krije potnih stroškov in izdatkov, ki jih imajo pri nadzoroivanju šol. Posebno je opozoril g. poverjenik na nevezdržno gmotno stanje oblastnega šolskega nadzornika in oblastnega referenta za osnovne šole v mariborski oblasti, ki nimata niti pavšala, tako da na tem mestu ne bo mogel vztrajati nihče, če se pravočasno ne uredi in osigura tudi v gmotnem oziru to mesto.

Ko je iznesel g. poverjenik še nekatere podrobne utemeljitve lokalnih zadev, je povzel besedo g. minister.

Dotaknil se je vprašanja šolskega zakona in izjavil, da hoče zaslišati mnenje učiteljstva iz predlogov in izprememb bo pa razvidel, ako bo treba izpremembe sedanjega projekta, ali pa da se izdelata popolnoma nov projekt

štvu od vrlo velikog značaja. Kako je zadača narodne škole poglavito da vaspitava za život i životnu zajednicu a bez rada nema života, to je pojmljivo što je pitanje o nastavi rada ili školi u kojoj bi se negovao rad zanimalo od vijkada pedagogie i školske reformatore.

Kao što će se videti iz ovoga izlaganja ideja škole rada nije nova. Ona se nalazi još u prvim počecima pedagoške nauke kod Platona, Plutarha i dr. Ona se i dalje provlači, kao što se vidi iz Istorije Pedagogije, kroz Srednji vek, nalazeći svoga izražaja u prvim građanskim školama u kojima se deca spremaju i za obrazovanje poziva. Svi glavni pedagogi, počevši od Komenskoga, pa dalje kod Loka, Franke-a, Salcmana, Fihte-a, Pestalocija, Frebla i Herbarta — zanimali su se tom idejom samo u različnim oblicima i načinima pokušaja u praksi. Naročito se ističe, u ovome pogledu, u početku XIX. veka veliki pedagoški reformator Fridrih Frebel. On je, idući stopama Pestalocijevim, prvi pokušao da praktično veže nastavu rada s igrom detinjom. On je uvek naglašavao da umnome radu prethodi instikt za fizičkim radom kod dece, i da stoga vaspitanje treba otpočinjati s radom iz malena. Nagon za radom kod dece treba da se veže za učenje.

Učiteljsko stalnost hoće g. minister varovati, posebno hoće paziti, da se ne bo vršilo nikako preganjanje in da se izvrše najnujnije popravke, ki jih zahteva učiteljstvo in se da na kak način zadoščenje prizadetim.

Dotaknil se je g. minister tudi vprašanja ukinitve zasebnih učiteljskih v celi državi in hiperprodukcije učiteljev. Popraviti hoće pogreško ki je bila nehotoma napravljena, da bodo sedanje gojenke zasebnih učiteljskih še lahko izstudirale in dovršile tudi četrti letnik. Posebej je omenil učiteljske v Škofji Loki, ki bo deležno istega postopka ukinitve, kakor druga zasebna učiteljska. Hiperpro-

dukcijo učiteljev pa se bo omejilo na ta način, da zasebna učiteljska ne dobe več pravice javnosti — torej po veljavnih odredbah tudi ne polaganja mature na državnih učiteljskih.

Sreski šolski nadzorniki morajo biti le takji učitelji, pri katerih je dana polna garancija za ureditev pouka in šolstva v duhu unitaristične države in teh državnih potreb, v katerem smislu imajo voditi pouk in vzgojo v šolah svojega področja.

Za deputacijo ljubljanskega poverjeništa UJU je bil sprejet od g. ministra škof ljubljanski dr. Anton Bonaventura Jeglič.

Delo glavnega odbora UJU v letu 1924.—25.

Izročitev resolucij IV. skupščine ministru prosvete.

Prvi posao Glavnega Odbora UJU v toku prošle školske godine po skupščini bio je izvršenje odluka skupštinskih i predaja rezolucije G. Ministru Prosvete. Ministar Prosvete bio je tada g. dr. A. Korošec. 11. septembra pr. godine posetio je Glavni Odbor G. Ministra i predao mu je rezolucije uz objašnjenje svake tačke posebice, ističući mu naročito da je neophodno nužno da se što pre ostvari jednodušan zahtev učiteljstva cele Kraljevine, ponavljan na svima dosadašnjim skupštinama: zavedenje jedinstavnog programa za celu zemlju i donošenje jednoga zakona o osnov. nastavi, koji će važiti za celu državu.

Izmena zakona o obči upravi.

S tim u vezi traženo je da se što pre pristupi izmeni zakona o opštoj upravi, kojim je škola stavljena u zavisnost i neposredan uticaj policijskih vlasti.

Učiteljska izobrazba.

Traženo je: da se posveti naročita pažnja učiteljskom obrazovanju i mogućnosti za daljim usavršavanjem u našoj struci.

Naglašeno je tom prilikom potreba za što skorijim rešenjem prosvetnog problema Južne Srbije povećanjem prosvetnog budžeta za te krajeve, podizanjem i otvaranjem većeg broja škola u tim krajevima kao i ostalima gde je pismenost naroda zastala, kao što je Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Dalmacija i t. d.

Izplaćilo razlik.

Traženo je da se zadovolje pravedne želje i zahtevi učiteljstva u pogledu isplate razlike plata, dodatka udatih učiteljsca, popravci stanja penzionera, izjednačenja dodatka na skupoću u celoj zemlji i t. d.

Teror nad učiteljstvom.

Insistirano je na popravci nepravde učinjene tadašnjim režimom našim drugovima iz Slovenije, Hrvatske i dr. krajeva koji su gonjeni, kao članovi Udruženja, smenjivani sa položaja nadzorničkih i upraviteljskih, premeštani iz partijskih razloga bez ikakve školske i državne potrebe i t. d.

Verski pouk.

Pored toga dostavljene su G. Ministru specialno želje učiteljstva povodom tretiranih pitanja o predavanju veronauke u osnov. školama i jedinstvu nastavnog programa.

Odgovor g. min. prosvete dr. Korošca.

Gospodin Ministar je saslušao Izvršni Odbor pažljivo, primio rezolucije i obećao da će voditi računa o njima, a o pojedinim tačkama dao je odmah i odgovora, naročito o predstavci u pogledu zaštite učitelja od partijskog uticaja na postavljanje, premeštanje, otpuštanje učitelja, smenjivanje škol. nadzornika i upravitelja sa svojih položaja, slažući se potpuno sa nama — ali samo idealno. On je nalazio da bi partijska intervencija bila svedena na minimum kad je sami učitelji nebi tražili. Na to je primećeno G. Mini-

izvoditi prema prilikama i potrebama mesta i okoline.

Ali se ovi zahtevi škole rada u početku svodahu samo na uvođenje manualnog rada u školsku nastavu. Ručni rad kao nastavni predmet zavede se najpre u Švedskoj, a posle ga prihvatiše i Danska i Norveška, a posle se rasprostire po svima Evropskim zemljama i Americi.

U Švedskoj su vladala u početku dva pravca u pogledu nastave Ručnog Rada. Jedan industrijski ili zanatski a drugi pedagoški. Posle duge i uporne borbe između pristalica ovih dvaju pravaca Solomou Oto uspe za rukom da ubedi svoje protivnike u opravdanost pedagoškog pravca Ručnog Rada i odonda se Ručni Rad počeo sistematski i metodski predavati i gubio je više zanatski karakter.

Kod nas u Srbiji se je prvi put čulo u javnosti za Ručni Rad i u muškim školama 1881 god. Tada je vladin poslanik u Nar. Skupštini profesor Vel. Škole pok. Mihailo Valtrović podneo Narodnoj Skupštini predlog: da se zavede ručni rad u muškoj školi kao nastavni predmet onako kako je zavedeno u Danskoj i Švedskoj. Ali ta stvar onda nije mogla jače zainteresovati i zagrejati naše merodavne krugove. (Dalje prih.)

LISTEK.

MIH. M. STANOJEVIĆ:

Škola rada.

(Referat na V. pokr. skup. Pov. UJU — Ljubljana v Šoštanj.)

O školi rada pisalo se i kod nas dosta. Pa ipak još nisu čisti pojmovi o njoj. Još se ne razlikuju škola u današnjem smislu sa ručnim radom kao nastavnim predmetom i škola kojoj je težnja da sprovede ideju rada ne samo kroz sve predmete osnovne nastave, već i uopšte kroz celo vreme uzgoje. Donekle obe ove škole koje se nazivaju i jedna i druga: »škola rada« imaju dodirnih tačaka i uzimaju rad — delo — kao sredstvo za vaspitanje ali se razlikuju u pogledu izvođenja i praktične primene samoga principa: rada, kao što ćemo to docnije videti.

Značaj i vrednost rada — delanja — u čovečijem životu igraju veliku ulogu. Svekoliki napredak čovečanstva zasniva se na radu. Rad je izvor blagostanja i kulture. Rad je pogodba zdravlja, napretka i sreće kako pojedinaca tako i naroda. Stoga je vaspitavanje narodnog podmladka za rad u porodici, školi i dru-

Javite naročnike za 1. in 2. številko Zvončka najkasneje do 12. t. m.

stru: i kad je na merodavnom mestu ne bi primali.

Odnosno podređenosti škole policijskim vlastima g. Ministar je delio mišljenje učiteljstva da veliki župani i sreski poglavari treba da reprezentuju državnu vlast ali da školski nadzornici i oblasni inspektori treba da opšte neposredno sa pretpostavljenim vlastima.

Povodom želje o osnivanju pedagoškog fakulteta on je izrazio nadu da će se ona ostvariti kroz Višu Pedagošku Školu.

O najvažnijem pitanju: donošenje jedinstvenog zakona o nar. školama za celu državu rekao je: da on ima svoje zasebno mišljenje, ali pošto on nije sam u Vladi, tamo ima ljudi koji će prihvatiti naše zahteve, on se nada da će se naći solucija koja će nas zadovoljiti.

Takav je prvi korak bio Izvr. Odbora u pogledu izvršenja rezolucije IV. Gl. Učit. Skupštine kod Gosp. Ministra Prosvete.

Intervencija pri ministarstvu financ.

Drugi korak činjen je kod g. Ministra finansija u pogledu zadovoljenja učiteljskih zahteva u materijalnom pogledu.

Za ostvarenje finansijskih pitanja koja tangiraju učiteljstvo, predstavništvo našega Uruženja činilo je zajednički korak sa Upravom Saveza činovničkog udruženja, nalazeći, da će udruženi sa jednom brojno vrlo jakom organizacijom imati većeg autoriteta i boljeg uspeha.

On je obećao da će se do 1. oktobra najdalje isplatiti razlika neprimljenih plata po činovničkom zakonu samo nije kazao koje godine, jer se primiče 1. oktobar i ove godine a te razlike nisu isplaćene.

Što se tiče popravke položaja penzionisanih činovnika i učitelja on je, i ako osećao i sam svu nepravdu i težinu njihovog položaja, nalazio da to nije pitanje programa jedne partije već u tome pitanju treba da su sve partije složne, ali on će pokušati da ga reši prethodno u sporazumu sa šefovima političkih grupa pa tek posle da ga iznese pred Finansijski Odbor Nar. Skupštine, koji je merodavan za rešenje njegovo.

Nadaljni delovni program.

Već na prvim sastancima svojim posle održane skupštine u Dubrovniku, Izvršni Odbor, pošto je utvrdio plan rada u toku ove škol. god. i izabrao redakcione odbore za družinske listove, koji će imati da izrade programe o uređivanju listova, vodio je razgovore o načinima kako bi se naše učiteljstvo lakše pokrenulo na življi intenzivniji rad na polju razvijanja osnovne nastave i veće akcije na kulturnom delanju u narodu. Izgleda, da je naše učiteljstvo, savladano teškom borbom za opstanak malo zaostalo u svojoj aktivnosti i revnosti za usavršavanjem i kretanjem osnovne nastave iza predašnjih generacija, koje su ostavile svetle tradicije u tome pogledu i umele da podignu ugled staleža i uzdignu osnovnu nastavu na jedan viši nivo, koji nije zaostajao ni kvalitativno ni kvantitativno od napretka nastave drugih kulturnih naroda. Sem toga i u pogledu potpomaganja materijalnog unapređenja našeg Uruženja naše udruženo učiteljstvo oslabilo je svoju aktivnost te je Udruženje počelo u temeljima svojim popuštati. Kao što se moglo videti iz izveštaja o stanju našega Udruženja iz prošlih godina i ako se stalno upis u članstvo udruženja povećavao materijalni prihodi su vrlo bili slabi. Članarina se nije redovno prikupljala, naši listovi su s mukom prolazili, pretplate je ostajalo mnogo na dugu, nije se staralo da se pridobiju za udružene članovi dobrotvori i utemeljači, nisu priređivani koncerti ni zabave u korist

Udruženja, ili ako su priređivani, to je bilo u vrlo retkim slučajevima, družinska izdanja slabo su se rasturala i t. d. Toga radi pozvata su sva učiteljska društva jednim naročitim cirkularom da budu agilnija sa skupljanjem članarine, pretplate i dr. prihoda Udruženja, rasturanju družinskih izdanja, pridobijanju članova dobrotvora i utemeljača, priređivanju koncerata i zabava i t. d. i da rade što više na pretresanju pedagoških pitanja, priređivanju praktičkih predavanja i razvijanju kulturnog rada u narodu u svima pravcima.

Ovaj apel Izvršnoga Odbora imao je svoga dejstva i ove školske godine osetio se je intenzivniji rad u svima gore pobrajanim pravcima, kao što će se videti iz Izveštaja o radu povereništava a i materijalno stanje našeg Udruženja ove godine znatno je pojačano, a to sve neka služi vrednom učiteljstvu na čast i pohvalu.

Pogled na prosvetno politiko.

Život našega Udruženja u tesnoj je vezi sa vođenjem državne prosvetne politike. Predstavnici našega Udruženja moraju da prate razvoj događaja koji se u prosveti zbivaju a koji imaju odlučnog uticaja na pravilan razvitak školskog života i sudbinu našeg staleža. Posmatrajući i prateći kako se razvija naš prosvetni život za ovo nekoliko poslednjih godina, oni su mogli uvideti, da nesređenost u državi i česte političke promene i trzavice unose rastrojstvo i haos u naš prosvetni život i da od toga pati mnogo i škola i učiteljstvo. U našem družinskom organu izneto je gledište na ceo sistem vođenja prosvetne politike, koji se od oslobodenja i ujedinjenja kreće neprestano u lavirintu lutanja. Cela prosvetna politika se svodi samo na ličnu i partijsku.

Rezultati nesređenih pojmova o pojedinih prosvetnim i školskim pitanjima, eksperimentisanje i haos u administraciji, besprekidanje trzavice u ličnim pitanjima i promenama, stvaranje su trzavice u pravilnom školskom životu i onemogućavale stabiliziranje i saniranje prosvetnih prilika uopšte. To je sve odstranjivalo merodavne faktore, te nisu mogli izvesti korektivne reforme na polju organizacije osnovnog školstva i unapređenje osnovne nastave.

Da bi se stabilizovale prosvetne prilike uopšte, i da bi prosvetni život pošao unapred, neophodno je nužno da se stabilizuju prilike u državi i da se u Ministarstvu Prosvete provede jedan organski kontinuitet, koji će omogućiti napredak školstva i izvođenje smišljenih reformama, i o tome treba da i učiteljska skupština podigne svoj glas.

Delo in zaštita stanovskih interesov.

Prilike u kojima se nalazi naš državni život, koje zakovitaljavaju sve grane našeg narodnog života prirodno je, što su uticale i na sudbinu našega staleža, koji je živeći u neposrednoj sredini narodnoj izložen najvećim trzavicama i potresima. Neobično aktivan partijski život, partijska netrpiljivost i žučno vodenje politike, doveli su često puta mnoge članove našeg Udruženja a i ostale učitelje u takav položaj da su tražili, bilo pojedinično, bilo preko svojih Učiteljskih organizacija zaštitu od Udruženja protivu gonjenja, koje je prelazilo i granice zakonitosti. Glavni Odbor je intervenisao u svima slučajevima gdegod je bilo moguće i gde je nalazio da je to umešno, i zalagao sav svoj upliv i autoritet te da se nepravdom gonjenim učiteljima pomogne i spasi nevolje. Ako negde nije mogao uspeti nije stajalo do njegove volje no do njegove nemoći, jer Glavni Odbor nije ničim drugim mogao raspolagati do protestom, molbom, ličnom

predstavkom, i intervencijom i štampom svojom. Kao što se da videti iz »Narodne Prosvete« registrovani su i propraćeni svi slučajevi, za koje je Udruženju dostavljeno. O učinjenim nepravdama članovima, pisato je Ministarstvima Prosvete i Unutrašnjih Dela, štampane su i rezolucije zborova, pisati članci u listu i t. d. Drugih sredstava s kojima bi raspolagao Glavni Odbor nije bilo. Ali bilo je slučajeva da su pojedini učitelji svojim netaktnim postupanjem u političkoj borbi, a i inače u javnome životu, davali povoda izsledjenjima i optužbama, koje su bile potpuno osnovane, gde su dotični po sili zakonskoj morali biti kažnjeni. Glavni Odbor intervenišući često u takvim slučajevima nije imao mogućnosti da proveriti istinost predstavaka pa je trošio i slabio beskorisno svoj autoritet na štetu opšteg ugleda staleškog i pregleda Udruženja, i na štetu onih koji su neosnovano optuživani.

Premešćanje učiteljstva.

Najviše su posla zadavale Gl. Odboru predstavke o premeštajima učitelja. Ti su premeštaji vršeni pod svima režimima najviše za vreme promene političkih režima i za vreme izborne borbe. Onjima je pisato u »Narod. Prosveti« i predočavano nadležnima kakve štete čine ti premeštaji u nevreme i školi i učitelju lično, ali najveća je nezdoga što su ti premeštaji omogućeni naročito u krajevima gde postoji predratno zakonodavstvo — na osnovu postojećih zakona koji ne garantuju učiteljsku stalnost.

Učiteljska stalnost.

Stoga treba raditi da se donese što pre jedinstven zakon o nar. školama, koji bi zagantovao učiteljsku stalnost onako kao što je to zagantovano u zakonu od 1904. koji važi za Srbiju, Crnu Goru i Vojvodinu.

Najveći teškoća imao je Gl. Odbor u pogledu intervencije za otpuštene i penzionisane učitelje po čl. 4. činovničkog zakona.

Po tom zakonu »državni službenik ne može biti lice, koje ispoljava načela protiv postojeće državne forme ili načelo protiv pravne promene državnog poretka.

Na osnovu te odredbe činovničkog zakona više lica iz učiteljskog reda je otpušteno ili penzionisano i ako je među njima bilo odličnih školskih radnika i rodoljuba.

Disciplinarni postopek.

Glavni Odbor je ulagao protest i lično intervenisao kod G. Ministra po tim slučajevima, zahtevajući da se u takvim slučajevima — ako se te mere upotrebljavaju kao kazne, da se takvi učitelji prethodno saslušaju, ali nije imao uspeha, jer je Ministar stao na gledište skrupuloznog tumačenja zakona.

Želiti je da se ti slučajevi isprave a i da učitelji sa svoje strane učine sve da dovedu svoja intimna osećanja u sklad sa postojećim zakonima, koji se moraju poštovati i na koje se zakletva polaže.

Izmenjavanje šolskih nadzornika.

I u pogledu postavljanja i smenjivanja škol. nadzornika naš partijski život bio je od velikog uticaja pod svima režimima. To je takođe jedno bolno mesto u prosveti i pričinjava veliku brigu svima koji žele dobra ovoj državi i napretku osnovne nastave. Partijski odbori i narodni poslanici mešaju se u stručne poslove Ministarstva Prosvete i zahtevaju da se postavi ili smeni sa položaja nadzornika ova ili ona ličnost, ne sa gledišta školskih interesa već sa gledišta ličnih i partijskih računa. Ta pojava je za žaljenje

i osudu. Ministarstvo je nemoćno da se odupire tome uticaju i od toga pati škola i prosveta. Školski nadzornici treba da budu stručni instruktori, dobri pedagozi, ljudi od iskustva i dobri poznavaoći škole i njenih potreba. Oni imaju da daju opšti ton nastavi i narodnom prosvetivanju u svojoj domeni, da utiču na popravku prosvetnih prilika i da štite učitelja od samovolja, dolazile one ma od koje bilo strane.

Glavni Odbor je insistirao uvek na tome stanovištu da školske nadzornike, dok se njihov položaj, kvalifikacije i dužnosti ne regulišu zakonom, kandiduje Glavni Prosvetni Savet. Među škol. nadzornicima bilo je lica, koji ne samo nisu imali potrebnog autoriteta, ni potrebne stručne i administrativne sprema za vršenje nadzorniškoga posla, koji nisu ničim mogli imponovati svojoj okolini, i među svojim drugovima, već su se isticali samo kao eksponenti političke partije. Takvi slučajevi su dosta kompromitovali i samu ustanovu škol. nadzora, na koju se danas gleda drukčije nego što se nekada gledalo.

Upokojitev in reaktiviranje učiteljev.

U pogledu penzionisanja i reaktiviranja učitelja u Ministarstvu Prosvete poslednjih godina vladala je potpuna bezprincipijelnost, radilo se po ličnoj volji i raspoloženju a često i po partijskom odabiranju. Pensionisani su često i ljudi još puni snage i volje za rad pa time materijalno nepravdno oštećeni a ostali su i takvi, koji imaju preko 48 godina pa i 50 godina učiteljske službe.

Izvršni odbor je preko »Nar. Prosvete« tražio da se u tome pogledu stvori jedan red, da se stvari rešavaju principijelno i pravično, da se pri penzionisanju učitelja koji su islužili svoj rok traže mišljenja škol. nadzornika, koji će interese države i škole imati pred očima.

Uporedo s tim pitanjem javljalo se i pitanje o reaktiviranju onih učitelja, koji su nemilosrdno oštećeni penzionisanjem pre novog činovničkog zakona i u toku samog donošenja zakona u Nar. Skupštini — koji ostaju na penziju od 5000 Din dok njihovi drugovi, koji su penzionisani odmah posle donetog činovničkog zakona, penzionisani su sa 18.000 dinara.

Sa gledišta socijalne pravde, čovečnosti, i zasluga koje su stekli ovi naši veterani za narod i otađbinu i vaspitali preko 30 generacija u patriotskom duhu, bili duhovni pokretači i vođe narodne, borci za društveni preporod — a neki i odlični pedagoški i književni radnici, potrebno je, da se svi ovi radnici reaktiviraju i njihovo stanje popravi i oni izjednače potpuno sa drugovima koji su ostali u službi.

U ovome pogledu Ministarstvo je izlazilo u više slučajeva na susret zahtevima i željama Izvr. Odbora i mnoge su nepravde popravljene ali je trebalo zakonodavnim putem — ako se iz momentalnih finansijskih ili inače iz nastavnih i dr. razloga nije moglo uspeti da se svi reaktiviraju to pitanje rešiti popravkom činovničkog zakona, po kojoj bi se svi oni mogli razvrstati u odgovarajuće kategorije i grupe po svojim godinama službe i kvalifikacijama pa staviti ponovo u penziju.

Delo v pogledu materijalnih vprašanj. Sodelovanje na izmeni čin. zakona.

Kao što je poznato novi zakon o činovnicima građ. reda donet je i bez dovoljne studije i poznavanja prilika i saradnje činovnika svih struka državne administracije. S toga je u njemu dosta i nepotpunosti i anomalija, a mnogo kojega ima u njemu što ide na štetu stečenih prava i činovničkih interesa. Naročito

LISTEK.

R. D.:

Na orožni vaji.

(Dalje.)

Dan se nagiba in gremo k večerji. Polk se zbere na znamenje trubačev na dvorišču k molitvi. Vojaki si namejo kape, prekrizajajo se in vsak opravi v svoji veroizpovedi večerno molitev. Ob tej priliki se razglasi tudi dnevno povelje. Potem pa je »voljno«. Po večerji je »voljno« tudi za nas. Gremo v mesto na izprehod, na čašo piva, ki je tu zelo dobro. Zadnjič smo izvohali, da toči čika Jovo tam daleč v kafani Carigrad čudovitega Prizrenca. Je res dober, a za tako vročino in celo za utrjeno slovensko naravo malo pretežak. Ko se vračamo v kasarno, nas ustavi na 20 korakov straža z gromkim klicem: »Stoj!« Odgovor: »Oficir!« Straža: »Napred!« Ako nas spozna, vrže puško na ramo in smemo vstopiti, sicer pa kliče stražnega povelj-

nika. Bolgarska meja ni tako daleč in že spodaj na Moravi so mostovi zastraženi. Nato pa na slamnjačo v razburjenem pričakovanju, kdaj pride na obisk prva prijateljica — vsiljiva stenica. Za tako prekinitveno spanje se odškodujemo navadno po obedu.

Takoj prve dni sem stopil v stik s tukajšnjim učiteljstvom, kolikor ni odšlo na počitnice. Osnovna šola s 16 oddelki je še precej urejena. Med vojno so v njej gospodarili Bolgari, razbili okna, vrata, iztrgali pod, pokurili klopi, mize in table in jo tako popolnoma razdeljali. Sedaj je pa že vse nadomeščeno in popravljeno. Zbirka učil je dobro založena. V učiteljski knjižnici sem videl »Učiteljskega Tovariša«, ki je nani naročena šola. Lepo urejen po številkah leži v omari. Obstojata tudi obrtno-nadaljevalna šola, ki šteje blizu 400 učencev. Tukaj je močno razvita čevljarska obrt. Vranje ima tudi popolno osemrazredno gimnazijo.

Omenil sem že prijazno ravnanje višjih častnikov. Pred par dnevi je bil tu

na inšpekciji komandant moravske divizije v Nišu, general Kostić. V veliko veselje polka je pripeljal seboj tudi godbo. Nikake parade, nobenega defiliranja. Na vežbališču je hodil od čete do čete. Ko je prišel do moje čete, sem se mu javil. Vprašal me je po civilu. Ko mu rečem, da sem učitelj, je pričel govoriti o velikem pomenu šole za državo, primerjal je vzgojni pomen šolske in vojaške stroke ter je povdarjal junaštvo in žrtve srbkega učiteljstva v svetovni vojni. Ob slovesu mi je prijazon stisnil roko in odšel k prihodnji četi. V duhu sem delal paralelo med današnjo in prejšnjo vojno upravo. Po končani inšpekciji je zaigrala godba na dvorišču vojašnice. Moštvo in oficirji pa hajd, v kolo! Živa slika demokratičnega duha današnjega vojaškega ustroja. V službi pa železna disciplina.

A propos! Še imam nekaj pripomniti. Preteklo nedeljo sem naletel v Vranjski Banji na našega ljubega znanca učitelja Svetofika Milosavljeviča, urednika mladinskega lista »Zavičaj«. Službuje v Skoplju in se sedaj leči v topli-

cah. Zelo je bil vzradoščen in se je živo zanimal za svoje stare znanca. Povpraševal je po Jelencu, Ganglu itd., predvsem pa po svojem nobratimu Črnagoju.

Takole živimo in životarimo. Dobro razumemo, da delamo vojno vežbo zlasti za to, da v širokih potezih spoznavamo današnji ustroj vojske in druge razmere naroda in krajev. Vse, kar nas obdaja, naša zanimanja in v tem zmislu je naše tukajšnje bivanje gotovo velike vrednosti. Istotako tudi glede zdravja. Kljub vsem fizičnim naporom se počutim zdravega in čvrstejšega. Očrneji bomo kakor zamorci, navzlic kolosalnemu apetitu izgubili na teži, a vrnili se bomo zdravi in s popolnoma novim razširjenim obzorjem. Dore sicer zopet odkimava, pa najboljši dokaz je on sam, ker je od svojih 95 kg že precej popustil. Poručnik Stručni je pa prepričan, da je tako življenje zdravo, ker ga tukaj nikoli ne boli želodec in so njegovi živci kakor iz jekla.

(Konec.)

je taj zakon pogodilo u mnogim svojim odredbama i učiteljstvo naše.

Na osnovu predstave raznih profesionalnih udruženja Ministarstvo Pravde obrazovalo je jednu komisiju za izmenu zakona o činovnicima. Toj komisiji upućeni su predložili pojedinih profesionalnih udruženja o tome šta bi trebalo u činovničkom zakonu izmeniti.

Od strane našeg Udruženja, ponovljeni su sledeći zahtevi koji su ušli u rezoluciju glavne učiteljske skupštine u Dubrovniku.

Za izplaćilo razlike.

Već je proteklo pune 2 godine od kako je donesen zakon o činovnicima i službenicima građanskog reda. Tim zakonom je regulisan pravni i materijalni položaj činovništva. Njime je činovništvo steklo izvesnih prava na poboljšanje svoga materijalnog položaja ali su mu nатовarene i mnoge dužnosti, koje po zakonu ima striktno ispunjavati. Međutim država, koja je najpoznatija da štiti svoje zakone i da ih čuva od povreda, s koje mu drago strane dolazile, i da nagoni svakoga da striktno ispunjava sve zakonske odredbe, već dve godine obilaznim putem pokušava da izbegne izvođenje jasnih zakonskih odredaba, a sve na štetu činovništva. Da bi izbegla plaćanje novih činovničkih prava regulisanih budžetom, na koje činovnici imaju pravo od 1. oktobra 1923. god. ona je počela isplaćivati prava od 1. aprila a za neisplaćenu razliku između starih i novih plata oglašeno je da je to dug države činovnicima. Na taj način činovnici su stavljeni u položaj bezkamatnih poverilaca države ad calendaz graecas!

Naše Udruženje je solidarno protestovalo i preko svojih zborova i učiteljskih skupština i preko svoje štampe protiv ovoga postupka zajedno sa ostalim činovničkim organizacijama ali nije imalo do sada uspeha.

15% dodatak pri 32 služb. letih.

Po čl. 31. zak. o činovnicima po završetku najvišeg stepena osnovne plate službeniku pripada za sve vreme daljeg službovanja njegova najviša godišnja osnovna plata uvećana sa 15%. Ova povišica računa se za penziju samo onima koji imaju 35 godina službe, ako specijalnim zakonom nije drukčije određeno.

Glavna Kontrola osporavala je penzionisanim učiteljima po navršetku 32 g. službe — kako je to predviđeno specijalnim zakonom o nar. školama — uračunavanje 15% uvećane plate za penziju.

Glavni Odbor je smatrao da je to nepravedno i protestovao je preko Min. Prosvete i lično intervenisao i preko Min. Prosvete i kod Drž. Saveta da se ispravi ta nepravda, te da se i taj višak 15% plate uračunava u penziju učiteljima koji su stekli po specijalnom zakonu pravo na punu penziju sa svima primadležnostima.

Najzad se je uspelo te je Državni Savet priznao, po izjavljenim žalbama mnogobrojnih penzionisanih učitelja, pravo na uračunavanje 15% u penziju i o tome doneo generalnu odluku. Na taj su način ispravljene sve penzije dotle pogrešno sračunavane.

Međutim, u najnovije vreme Finansijski Odbor iznenada, u poslednjem času, predložio je Nar. Skupštini prilikom donošenja zakona o budžetskim dvanaestinama, i ova je usvojila, da ovo tumačenje Drž. Saveta treba da odpadne i učitelji moraju imati 35 god. efektivne službe ako žele da im se uračuna u penziju i povišica od 15% plate!

»Narodna Prosveta«.

»Narodnoj Prosveti« posvetili smo naročitu pažnju što je njeno uređivanje u toku ove školske godine bilo povod ličnim promenama u sastavu Glavnog Odbora i smeni njenoga glavnog urednika sa toga položaja i sa položaja predsedništva Udruženja.

»Narodna Prosveta« obeležila je prvim brojem svojim kad se pojavila i program svoj i ona se toga programa mora držati dokle god bude nosila to ime. Program »Narodne Prosvete« proističe iz pravila našega Udruženja. Ona je zastava naša i na njoj su ispisane najglavnije reči iz našeg zadatka: prosvetom ka boljoj i srećnijoj budućnosti narodnoj. Prosveta je osnov narodnom i državnom

životu. Ona je najglavniji činilac narodnog života. Boriti se za dobro uređenje Narodne Prosvete i vojevati da se prosveti da onaj značaj koji ona po svojoj velikoj važnosti i ulozi u narodnom životu zasluzuje, to je naša deviza; to je naše geslo i ko je hteo da stane pod zastavu »Narodne Prosvete«, na kojoj je to geslo ispisano, taj je stao u redove našeg Udruženja, taj se obvezao da čuva zastavu i da je ne sme izneveriti kao što i vojnik ne sme izneveriti državnu zastavu pod kojom se je zakleo.

Našem Udruženju je svrha da ujedinjenjem svih sila celokupnog jugoslovenskog učiteljstva putem prosvete poradi na duhovnom ujedinjenju celokupnoga naroda i učvršćenju državnog jedinstva i demokratizma, na popravci kulturnih prilika naših uopšte, a uz to i poglavito: na zaštiti školskih i staleških interesa i popravci materijalnog stanja učiteljskog.

Da bi moglo Udruženje tu svrhu da izvodi kao što treba, valja svi njegovi članovi da su svesni tih zadataka Udruženja; da su oduševljeni prosvetnim idealima, da imaju razvijenu stalešku svest; da imaju ljubavi prema zemlji i staležu, bratstva i solidarnosti i da udruženom snagom i jedinstvom vode odlučnu borbu za ostvarenje svojih ciljeva istaknutim u pravilima svoga Udruženja.

Političko mišljenje članstva UJU.

Članovi Udruženja kao građani mogu pripadati kojoj hoće političkoj stranci i vršiti svoje partijske dužnosti u narodu, samo u Udruženju svome oni su jedno. U svome Udruženju članovi njegovi imaju se uzdići iznad svih separatnih, strančarskih računata i razmirica i ne smeju dopuštati da Udruženje zahvate nikakvi talasi partijski iz društvene sredine. Jer, ako bi se jedna grupa partijska protežirala u Udruženju na štetu drugih grupa, to bi odstranjivalo Udruženje od njegovih zadataka i vodilo članove Udruženja razdruživanju i razdraživanju, i u Udruženju bi se stvarao kvasac za raspadanje.

Stoga i »Nar. Prosveta«, kao organ celokupnog udruženog učiteljstva, ne sme biti poprište za političke račune i političke raspre i megdane, ne sme raspirivati partijsku mržnju među članovima Udruženja i izazivati revolt. Ona mora biti izraz opštih težnja i raspoloženja onoga što je svima nama zajedničko.

Na prvom onom veličanstvenom Kongresu učitelja iz cele naše države, kada je stvoreno današnje naše Jugoslovensko Učit. Udruženje, i kada je pobolo svoju zastavu, ispod koje mi svi danas okupljeni stojimo, ispevana je najlepša himna narodnog jedinstva, kome je osnovica narodna prosveta i duhovno jedinstvo, bratstvo i solidarnost.

Kako je u jedno vreme »Nar. Prosveta« počela skretati sa obeleženog pravca, što nije odobravalu većina članova Izvršnog Odbora a povodom izvesnih članaka koji su proizveli uzbudjenje mnogih članova i čitavih učiteljskih društava, Izvršni Odbor je prema zahtevu povereništva sazvaao 29. decembra pr. godine sednicu Šireg Odbora, na kojoj je pretresao pitanje o uređivanju »Narodne Prosvete« i rešeno da se dotadanje uredništvo zbog toga promeni.

»Nar. Prosveta« se prelaskom uređivanja u druge ruke, vratila ponova u svoj prvobitni kolosek.

Manifestacije.

U toku ove školske godine naše Udruženje je sudelovalo i u nekoliko kulturnih manifestacija tako: pozdravilo je dvadeset - petogodišnjicu od osnivanja Muške Jagodinske Učiteljske Škole, i dvadeset - petogodišnjicu od osnivanja Prve ženske učiteljske škole u Beogradu. Sudelovalo je pri prenosu kostiju velikog učiteljskog dobrotvora pok. Jovana Gavrilovića, koji je priredilo Beogradsko Povereništvo. Dočekalo je i ispratilo jednu grupu naših švajcarskih kolega, koji su u velikom broju prilikom prolaska kroz našu zemlju, posetili i našu prestolicu te sa njima učvrstilo prijateljske i kolegijalne veze i srdačnim prijemom odužili se koliko toliko plemenitoj Švajcarskoj, koja je zadužila za vreme izbeglištva vrlo mnogo Srpski narod. Zatim je pozdravilo naročitim izaslanstvom našeg čuvenog književnika i učiteljskog prijatelja g. Branislava Nušića, prilikom proslave četrde-

seto-godišnjice njegovog književnog rada, i našeg veterana g. Luku Jelenca, predsednika Povereništva u Ljubljani, prilikom spomena njegove trideseto-godišnjice vodstva Slovenske učiteljske organizacije, i najzad priredilo jednu svečanu sednicu u domu našega druga i vrednog dugogodišnjeg člana uprave našeg Udruženja i urednika »Učitelja«, Mih. M. Stanojevića, prilikom proslave njegove četrdeseto-godišnjice obilnog prosvetnog i književnog rada, pozdravivši ga srdačno i čestitajući mu proslavu.

Naš stanovski tisk.

Naša staleška i stručna žurnalistika vršila je i ove godine svoju dužnost u smislu zadataka našeg Udruženja. Pokrajinski društveni listovi: »Pokret«, »Učiteljski Tovariš« i »Jedinstvo«, kao i glavni organ »Narodna Prosveta« zastupali su naše staleške i prosvetne interese, stvarajući se da održe vazda na visini onaj ton koji upotrebljuju prosveteni ljudi u javnom radu, i koji dolikuje narodnim vaspitačima. Skretanja, koja su u »Narodnoj Prosveti« u tome pogledu za kratko vreme bila, proizvela su jednu nelagodnu disonancu; promenom uredništva u toku godine ona je ubrzo ustupila mesta članovima sa odmerenijim taktom objektivnom kritikom i stalozanim tretiranjem pitanja koja tangiraju interese škole i učiteljstva bez unašanja ikakvih subjektivnih primesa.

Ona se je trudila da čitaoce i u ovoj godini zadovolji što raznovrsnijom lektinom, kraćim prilozima, bez nastavaka i sadržinom od dnevne i aktuelne vrednosti. Starala se da donosi dopise iz svih krajeva države i ćirilicom i latinicom i da sva školska načelna pitanja kao i lokalne i lične i školske interese raspravlja i iznosi u pravoj svetlosti pred čitalački svet.

Glavni ton i pravac »Nar. Prosvete« bio je podešen prema onome čemu ona poglavito služi i bio je vazda odmeren i objektivian.

Urednik i uređivački odbor starali su se, da u svemu zadovolji ukus čitalaca i dnevne potrebe školine i da ističu prosvetna pitanja i tretiraju ih u svima pravcima.

Strokovni pedagoški časopisi.

Stručni pedagoški časopisi: »Učitelj«, »Napredek« i »Popotnik« pratili su razvoj pedagoške književnosti u nas i na strani i obaveštavali svoje čitaoce o novinama na polju pedagoškom i ostalih nauka i davali praktičnih uputa i korisnih pouka u nastavnom radu svojim čitaoacima. Na »Učitelju« su saradivali mnogi naši vrlo videni pedagoški radnici i naučnici, a proširenjem redakcionog odbora sa nekoliko mladih snaga, koji su na studijama na Višoj Pedag. Školi, imalo se na umu da treba da se drži potreban kontinuitet sa tom našom višom pedagoškom ustanovom.

Naši družinski organi »Nar. Prosveta« i »Učitelj« koraknuli su ove godine i u materialnom pogledu bolje unapred. Ove godine štampana je »Nar. Prosveta« u 4600 primeraka a »Učitelj« u 3550. Pored svih troškova oko štampanja i ostalog oba lista imali su i suficita i to »Narodna Prosveta« oko 16.000 a »Učitelj« 22.000 Din.

Mladinski listi.

Dečji listi »Zorica«, »Smilje« i »Zvonček« pružali su odabranu i poučnu lekturu našoj omladini, a time potpomagali dostojno Udruženju u vršenju svojih zadataka.

Druga knjižna izdanja.

Povereništvo Ljubljansko izdavalu je za usavršavanje učitelja »Stanovsko strokovnu knjižnicu« a za decu periodično dramatsku publikaciju »Šolski oder«.

Izvršni Odbor izdao je i ove godine učiteljski kalendar »Svetlost«, koji je štampan u 6000 primeraka. Kalendar je uredio g. Mih. M. Stanojević urednik »Učitelja« a svojom saradnjom su ga potpomogli mnogi naši priznati književnici, naučnici i pesnici, kojima i ovom prilikom Udruženje izjavljuje svoju zahvalnost. O kalendaru se književna kritika vrlo pohvalno izrazila ali na žalost kalendar nije prodat najbolje, jer još ima oko 1200 komada nerasprodato a od poslatih primeraka na rasprodaju nije prikupljeno 13.279 Din, što je uzrok te smo s kalendarom u malom deficitu.

Glavni Odbor se nada da će se članovi našeg Udruženja, upoznati s ovim okolnostima, zagrejati malo više za izdavanje svoga Udruženja i poradići da se i ovaj ostatak rasproda, te time odgovore svojim dužnostima i prema Udruženju i prema svrsi kalendara.

Učiteljsko Udruženje je na molbu priredivačkog Odbora Skupštinskog u Dubrovniku primilo se rasturanja izvesnog broja primeraka Dubrovačkog »Lista«, štampanog u Dubrovniku prilikom održane skupštine, radi upoznavanja njenih sa Dubrovnikom i njegovim znamenitostima. To izdanje uputio je Izvršni Odbor preko naših organizacija na rasprodaju članovima Udruženja ali još oko 400 primeraka nije rasprodato.

To stanje treba likvidirati kako bi se ostatak neprodanih knjiga mogao vratiti. S toga molimo naše poverenike, da nam nerasprodane primerke vrate a za prodate što pre pošlju obračun i novac.

Učiteljski domovi in zdravilišća

Iz velike ljubavi i iskrene predanosti dobru učitelja udruženih u Jugoslovensko Učiteljsko Udruženje g. Voj. Kačavenda, škol. nadzornik i njegovog gđa. Katarina, učiteljica u Beogradu, u toku prošle godine poklonili su jedan deo svoga imanja u Banji Koviljači. Zakonom putem taj je poklon danas vlastita svojina UJU.

Banja Koviljača u Podrinju nalazi se na desnoj obali Drine u blizini varoši Loznice, vezana je sa železničkom prugom Šabac - Ruma, a glasovite je lekovitosti za bolesti od kojih pate učiteljske porodice i podmladak njihov. Primajući prednji poklon Glavni Odbor UJU izvestio je prošlogodišnju skupštinu u Dubrovniku, koja je primajući to k znanju, jednoglasnim svojim rešenjem usvojila predlog: da se na tom imanju podigne skromni dom, na iskorišćenje članovima našeg Udruženja, koji su prinudeni a i upućeni da potraže lekovitosti banje Koviljače ili odmora u njoj i njenoj lepoj i udobnoj okolini.

S toga je Glavna Skupština u Dubrovniku, po saslušanju izveštaja Glavnog Odbora rešila:

1. da se poklon primi sa zahvalnošću;
2. da se usvoji predlog Glavnog Odbora i u Koviljači podigne naš I. Jugoslovenski Učiteljski Dom;
3. da je svaki član našeg Udruženja obavezan položiti kasi Glavnog Odbora svoga Udruženja za podignuće doma u Banji Koviljači po četrdeset (40) Din, i
4. da je Gl. Odboru stavljeno u dužnost, da pristupi svim nužnim priprema i poslu koji će prednja rešenja u delo privesti.

Ovo je rešenje u punoj snazi i obavezno za sve nas i kao takvo ostaje sve donde dokle se ne izvrši podizanje doma.

Glavni odbor UJU za ostvarenje ove zamisli, preduzeo je u toku ove godine sledeće korake:

a) kod nadležne vlasti, osigurao je pravo svoje imovine, po originalnoj tapiji, potvrđenoj kod prvostepenog suda u Loznicu, i time je naše Udruženje danas postalo vlastiti gospodar od oko 1200 m² zemljišta u reonu banje Koviljače. Prava vrednost toga ne leži u stvarnoj materijalnoj sumi, koliko predstavlja dobijeno zemljište, koliko u tome što je to prva nepokretna imovina udruženog Jugoslovenskog Učiteljskog Udruženja, kojom ćemo pored ostalog dokumentovati našu uzajamnu ljubav i gotovost da pregoštvo dokažemo snagom naše zajednice.

b) u Ministarstvu Građevina, preko pomoćnika ministarstva g. Mih. Kneževića, osnivaoca u izvođenju moderne banje Koviljače, i priznatog stručnjaka, — osigurana je gotovost da se prema veličini dobijenog imanja i situaciji, besplatno izradi plan Doma.

Prema osnovnoj zamisli koju Gl. Odbor ima, on želi da Dom sem prizemnih stanova, postavljenih granično placu, imadne na sredini veliki paviljon, koji će moći poslužiti za dečje zabavište, a uz isti da se podigne lokal za čitaonicu. Stan nadzornika da bude u vezi sa ostalim stanicama.

c) U Ministarstvu Građevina našla se puna predusretljivost i osigurano je da se Udruženju Jugoslov. Učiteljstva za prednju svrhu, po zakonom odredbama, stavi na raspoloženje besplatna seča sve potrebne grade u državnim šumama.

(Dalje prihodnjič.)

Vse šolske knjige in šolske potrebščine

ima v zalogi knjigarna Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Naročite jih pravočasno, zahtevajte cenike!

Podmladek Rdečega Križa.

PRVA FERIJALNA KOLONIJA PODMLADKA RDEČEGA KRIŽA V LJUBLJANI NA DOVJEM.

Ze pred vojno je mestna občina v Ljubljani uvidela veliko potrebo ferijalnih kolonij in tudi tako priredila v idilicnem Sangradu pri Cerkljah pod vodstvom g. Eugenijske Vavkove in učiteljskim nadzorstvom iz Ljubljane. Otroci so se slovesno odpeljali in pripeljali na okrašenih vozovih. Bledi in bolehi so se vračali rdečih lic in zagorele poti. Žal, da je ta prireditev bila predraga. Občina je imela v vzdrževanju poslopja ogromne stroške ter je zato prodala tiho zatišje.

Vrle dame, združene v »Kolu jugoslovanskih sester«, so po vojni prve zbudile staro misel in priredile zopet take kolonije v različnih krajih Jugoslavije. Poslale so bolehe otroke v zdrave kraje mile domovine, med temi tudi na sinje morje. Tudi letos je več takih kolonij, ki jako dobro uspevajo.

Prva kolonija, v katero so pa učenci in učenke združeni(e) v Podmladku Rdečega Križa sami poslali(e) deset svojih mladih tovarišev(šic), je bila pa letos na Dovjem. Tem je dodala mestna občina osem svojih izbrancev. Nekateri so pa bili deležni podpore oblastnega odbora Rdečega križa, ministrstva narodnega zdravja in centralnega odbora Podmladka Rdečega križa v Beogradu. Zadnjo podporo je tudi zbrala mladina združena v imenovanem društvu. Smelo lahko trdimo, da je bila ta kolonija prvo samaritansko delo naših dobrih Podmladkarjev.

7. dan julija so se zbrali Podmladkarji pred šolsko polikliniko. Predstojnik higijeničnega zavoda v Ljubljani gospod dr. Ivo Pirc, ki je tudi vodil kolonijo šolske poliklinike, je pregledal mladino, narkar je hrupno poskakala v čakajoči avto ministrstva narodnega zdravja ter se pod nadzorstvom tovariša Vendelina Sadarja odpeljala.

Na Brezjah so se Podmladkarji malo oddahnili in nekaj povžili ter obiskali krasno cerkev Matere Božje, katere še niti eden dece ni imel priliko videti. Tu so tudi pošiljali prve pozdrave domačim v nebroj razglednicah. Na Dovjem je sprejela kolonija šolske poliklinike novodošle s prijaznimi živio-klicji ter jih pogostila z izbornim obedom, za kar je v prvi vrsti skrbeli gospa Marjanca dr. Pirčeva v družbi sester higijeničnega zavoda Kecalj, Kodrič in Vašelj. Kot izborni kuharico se je izkazala sestra Marija Ana iz mestnega zavetišča, katero je prepustil za čas počitnic gospod dr. Riko Fux. Hvala mu prisrčna! Po obedu se je kolonija slovesno otvorila, kolonisti so se seznanili z dnevnim redom in razdelili na posamezne skupine.

Podmladkarji so bili kaj pisana družina. Najmlajši član petletni Franci je korakal ob osmošolcu ali četrtoletnici meščanske šole, ki so bili takoj ob vstopu v Noetovo barko najboljši prijatelji. Sploh je bila ves čas med izletniki najlepša harmonija, še celo nagajivi racman se je vdal.

Maloštevilne maroderje je nadzorovala gospa Lea Sadarjeva, imela je bore malo posla, ker kot češnje debele rdeče jagode v gozdih so bile le prezapeljive. Kaj pa šele bistra Sava. Petdeset glav broječa četa je staknila vsak kot dovške in mojstranske okolice. Perčnik je bil deci preblizu. Baba, pastirska koča v Zasipu, Aleksandrova lovska koča tvorile so celo dnevne ture. Da je mladina bila v Vratih, je samoumevno. Nekateri so se povzpeli celo na Triglav. A imeli so smolo; zasnežilo jih je. Po nevihti so uživali slednji dan najkrasnejši razgled.

Kraljevo lovsko suito so kolonisti večkrat srečali in do dobra spoznali svojega prijaznega kralja. V gozdu sta se namreč srečala kralj in učenec, ki je nabiral jagode. Kralj je pokusil jagode, a zdele so se mu malo kisle. Deček mu je nato pojasnil, da vse še niso zrele in ponudil sladkih.

Domačinom se je deca tako prikupila, da je duhovni svetnik, znani turist g. Aljaž, na javnem mestu izrazil: »Saj še ne vemo, da ste v vaši, pa drugo leto le še pridite!« Omilila se jim je dobra deca in ob slovesu ni manjkalo dovške mladine, ki je navdušeno pozdravljala odhajajoče. Tudi brez solza ni bilo.

V našem poročilu o tečaju za rokotvorni pouk Podmladka Rdečega križa v 31. številki od 13. pr. m. je tiskarski škrat preskočil ime oblastnega šolskega inšpektorja g. Westra kot predsednika Podmladka, kar smo šele pozneje opazili. Gasiti se mora; ter oblastni šolski inšpektor g. Wester, kot predsednik Podmladka.

Splošne vesti.

— **Upokožitev 35 letnikov.** Danes prinašamo na drugem mestu ukaz o upokojitvi vseh učiteljev in učiteljic s 35 službenimi leti. Med njimi so zaslužni možje naše organizacije, lahko rečemo glavni stebri in mozeg naše organizacije. Hudo so prizadeti tudi sami, ker največim bo odpadlo s to upokojitvijo tudi naravno stanovanje in preskrbeti si bodo morali drugo, kar bo velik križev pot za nje. Upoštevati je treba, da je državna uprava že pred dvema leti hotela upokojiti vse s 36 službenimi leti. Tedaj smo imeli še višji šolski svet, v katerem se je to preprečilo. Podrobni motivi ki so vodili vlado k temu koraku nam niso znani. Ekonomični gotovo niso, ker je s tem državna uprava izločila od službe zelo sposobne ljudi, ki bi še lahko z zadovoljstvom opravljali službo, plačevati bo pa morala odslej za ta mesta pravzaprav po dva. Eden vzrokov bo sigurno veliko število učiteljstva, ki nima službenih mest. Na naših pokrajinskih skupščinah so se v obilnem številu oglašali gasovi za upokožitev pri polni službeni dobi in to za to, ker je sicer v nevarnosti 32-letna službena doba, ki je z zadnjim finančnim zakonom že itak močno omajana, češ da nam 15% pripade šele pri 35 službenih letih. Prikrajšani torej ti tovariši ne bodo, bo pa močno trpela s to upokojitvijo naša organizacija, ker so prizadeti pri tem naši najboljši ljudje. Edini opravičljivi vzrok bi bil le službena doba.

— **Upokoženci s 35 službenimi leti** morajo takoj vložiti prošnje za ureditev penzijskih prejemkov, ker je bilo upokoženih sedaj nad 500 takih učiteljev v državi in bodo sedaj urejevali in reševali te prošnje za to posebej določeni uradniki. V njihovem interesu je torej, da takoj vložijo prošnje. Podrobnosti dobite v »Ročnem katalogu«, ki je izšel v Učiteljski tiskarni in stane 16 Din.

— **Vse one tovariše ki so bili po § 141. penzionirani**, vabim na važen sestanek v nedeljo, dne 13. septembra 1925 ob 10. uri v Učiteljski tiskarni. — Zg. Šiška, 2. septembra 1925. — Avgust Korbar.

— **Uredništvo »Učiteljskega Tovariša da na razpolago vse češke stanovske in strokovne časopise učitelju ali učiteljici**, članom UJU, ki bi bi pripravljati delati izčrpnice in seznanjati slovensko učiteljstvo z gibanjem češkega učiteljstva v »Učiteljskem Tovarišu«. Časopisi bi se dostavljali s strani uredništva v službeni kraj sotrudnika in bi se povrnilo tudi stvarni stroški za poštnino in material.

— **Veliko znižanje cen. Učiteljstvo opozarjamo na znižanje cen knjigam Učiteljske tiskarne. Opozarjamo na tozadevne oglase v našem listu.**

— **Nove šolske knjige osnovnih šol za Slovenijo.** Ministrstvo prosvete je z odlokom O. N. Br. 46.855 od 18. avgusta 1925 odobrilo tiskanje abecednikov in čitank **državne izdaje**, ki jih je priporočil v aprobacijo glavni Prosvetni Svet v Beogradu na podlagi čl. 13. pravil za sestavo in tiskanje učnih knjig za narodne šole v naši državi. Aprobirane so sledeče knjige: Wider »Prva čitanka«, Gangl »Druga čitanka«, Černei »Tretja čitanka«, Rapč »Četrta čitanka« in Flerč »Peta čitanka«. Tudi stari »Abecednik« Gabršek-Razinger je dobil s tem odlokom aprobacijo. Odslej se smejo uporab-

ljati v naših šolah samo te aprobirane učne knjige, ki so izpremenjene in sestavljene v zmislu gornj citiranega pravilnika. Večje izpremembe so v tretji, četrti in peti čitanki, vendar se dajo uporabljati še s starimi izdajami ki jih za prva leta ne bo mogoče zabraniti staršem.

— **Vsi predavatelji, ki ste predavali v prošlem letu ali prej pri okrajnih učiteljskih društvih o pedagoških temah**, pošljite svoje referate uredništvu »Popotnika«, g. Pavlu Flerču, referentu v ministrstvu prosvete (Beograd, Ministrstvo Prosvete), da se referati objavijo. To zahteva tudi ekonomija naših stanovskih energij in našega dela, da ne bodo referati po predavanju obležali kot mrtve kapital v prahu in pozabljenosti. Delujmo vsi tudi za povzdigo naših listov!

— **Mnogo učiteljev in učiteljic je prejelo premalo plače**, ker si niso kupili »Ročnega kataloga«, da bi na podlagi njega izračunali, ako prejemajo vso plačo, draginjske doklade in povšice, ki jim pripadajo. Naročite takoj »Ročni katalog« v Učiteljski tiskarni, ki stane 16 Din, da ga prej ne zmanjka.

— **Okrajna učiteljska društva, predsednike in tajnike opozarjamo na sklepe pokrajinske skupščine**, po katerih je poslali še naknadne spremembe k izpreminjevalnim predlogom poverjeništvu v zadevi šolskega zakona do 15. septembra t. l. in tudi izpreminjevalne predloge v zadevi izpremembe poslovnika Pov. UJU — Ljubljana.

— **Risbe, ki so jih zapustili nekdanji gojenci in gojenke na učiteljskih v Ljubljani**, bom deli dne 8. septembra t. l. ob 9. uri v risalnici, kakor sem to začetkom počitnic obljubil. Kdor bo pooblaščen, da pride po risbe, naj prinese od lastnika risb pooblastilo seboj, da sme risbe vzeti. — Na poznejše reklamacije se ne bom morel ozirati. — Fr. Suher.

— **Prav tolmačite in shvatajte!** (Od starejšega tovariša.) Veliki župan ljubljanske oblasti je izdal odredbo z dne 17. julija t. l. P.br. 7815, po kateri je natančno določeno, katerih verskih prireditev ali vaj z učenci je učiteljstvo dolžno se udeleževati. Te verske vaje so 1. decembra, 17. decembra in 28. junija. Ta odredba predpisuje tedaj nekaj minimum. Je tudi čisto prav, da je bila izdana, da se že enkrat izognemo nepotrebnim prepriom in raznovrstnim različnim interpretacijam tozadevnih predpisov iz prejšnje in starejše dobe, ki so pa bili še vedno v nekaki veljavi. Tedaj ta naredba predpisuje nekaj minimum, katerih verskih in cerkvenih obredov, t. i. maš, se mora učiteljstvo udeležiti, odnosno je dolžno nadzirati šolsko mladino. Pri vseh drugih verskih vajah, ki so pa tudi v nekaki tesni zvezi s šolo, kjer se jih ta udeležuje že iz stare navade, kakor n. pr. procesije na dan Sv. Rešnjega telesa, učitelj ali učiteljstvo ni primorano in tu je mladina prepuščena z vso oblastjo veroučitelju ali pa sama sebi. V takih slučajih se svetuje učiteljstvu obče, da naj nikar ne da mladine iz rok. Kako se veseli mladina, posebno na deželi takih praznikov, kako se nanje pripravlja, s kako veselo ožarjenim in smehljajočim obrazom prihaja in se zbere prej v šoli, je imei priliko spoznati že sleherni tovariš in tovarišica na deželi. Mamice, očetje in tudi drugi z nekakim veseljem in zadoščenjem gledajo svojo mladino, ki se premika v sprevedu pod nadzorstvom učiteljstva. In tovariši, tovarišice, če pri takih prilikah ne daš nedolžne mladine iz rok in se prostovoljno žrtvuješ za par ur, verjemi, da si med narodom več pridobiš, kakor pa, če od strani in ostentativno opazuješ ali celo z najboljšo metodo v šoli. Priprost človek spozna takoj za nekako pomanjkljivost pri takih prilikah ko se šolska mladina udeležuje prireditev, ako ni navzoče tudi učiteljstvo. Vsak učitelj(ica) se zavedaj, da tu doprinese nekaj, ali se žrtvuje iz svojega lastnega nagiba, prostovoljno, ne da bi bilo po kakem zakonu ali predpisu ali celo po katerikoli osebnosti prisiljeno. Tudi druge višje

osebnosti, če tudi so drugače drugega političnega mišljenja in morda celo nasprotnega naziranja, se udeležijo takih cerkvenih prireditev. Seveda, ne bodi pa noben učitelj(ica) za kako štafažo pri morebitnih vse drugačnih prireditvah novodobnih cerkvenih društev itd. Tu, kjer se gre za zgolj politične namene pod cerkvenim okriljem, pa ni mesta za zavednega učitelja(ico) kakor tudi ne šolsko mladino. Razume se, da ob takih prilikah, če se udeležijo in nadzoruješ, nastopaj učitelj tudi po zunanem, po svoji obleki, kolikor možno dostojno, ker zunanost, če tudi ni vse, je pa veliko. Tu se navaja praznik Sv. Rešnjega telesa. So pa še nekateri drugi, veliko jih ni. Odok pravi, da je ob takih prilikah dolžnost veroučiteljev, da nadzorujejo šolsko mladino. Ker pa na deželi stalnih veroučiteljev ni, veroučak pa oskrbujejo obče dušni pastirji, a ti so ob takih prilikah pri svojih cerkveno-verskih funkcijah, tedaj so otroci sami sebi prepuščeni brez vsakega voditeja. Mišlimo si še tako vojaško parado z nastopom še s tolikim vojaštvom brez voditeljev oficirjev, ni tisto kar bi moralo biti — ni efekta. In nekaj takega je tudi tu, če je šolska mladina brez učiteljev-voditeljev. Zatorej to mačite in shvatajte odredbo prav. Ona pač navaja minimum a ne prepoveduje, da bi se učitelj(ica) ali učiteljski zbor ne smel udeležiti prireditev, kjer spozna za pravo, da njegova udeležba jači njegovo veljavo ter prinaša v dobro šolo in obče napredku. — Opomba: Primerno bi bilo, da se učiteljstvo izreče v tem vprašanju in da se na podlagi širšega kroga in raznih mnenj zavzame s strani organizacije enotno stališče. — Uredništvo.

— **Ali ste že kupili »Ročni katalog«**, ki ga bode te rabi vse leto in ob mnogih prilikah in vam bo prihranilo marsikatero nejasnost, kako imate vlagati razne prošnje za povšice, nameščenje itd. Naroča se v Učiteljski tiskarni in stane 16 Din.

— **Zamenjava službenega kraja.** Kdo izmed tovarišev oziroma tovarišic ob progah Pragersko-Središče, Maribor-Celje in Ormož-Ljutomer (ne več kot pol ure od železnice) zamenja svoje definitivno ali provizorično službeno mesto z mojim definitivnim v trgu Sevnica, ki ima sedemrazrednico in tri paralelke. Ponudbe na naslov: Ruža Sovrè-Morič, Sevnica ob Savi.

— **Znižanje cen šolskim zvezkom.** Učiteljstvo opozarjamo, da je Učiteljska tiskarna znatno znižala cene šolskim zvezkom. Poleg tega je pridejan zvezkom tudi pivnik, tako da so zvezki Učiteljske tiskarne sedaj, najboljši in najcenejši. Zahtevajte cenike!

— **Maribor, 30-jetnico** smo slavili v Mariboru slovenski maturanti mariborskega učiteljskega iz leta 1895. L. Čulk, I. Glinšek, N. Kajnih, I. Klemenčič, M. Kožuh, D. Kveder, M. Zinauer, I. Zolnir, katere sta se udeležila tudi gg. svetnik dr. Janko Bežjak kot bivši razrednik in profesor I. Fistravec. Po zavžitem zajtrku smo se v avtobusu odpeljali na skrajno severno mejo Slovenije v vinograd gosp. Alojzija Simoniča, kjer smo pri bogato obloženi mizi in kapljij rujnega vinca vzbujali spomine na davno preteklo mladostne dni. Zvečer se je vršil banket v restavraciji »Union«, katerega so se udeležili poleg navedenih kot gostje oba oblastna nadzornika gg. Senkovič in Schell ter gospe Klemenčičeva, Kožuhova in Kvedrova, Slavjence in goste je prav prisrčno pozdravil tovariš Klemenčič in to posebno svetnika g. dr. Bežjaka in profesorja g. F. Fistravca povdarjajoč, da slavljenci v burnih časih narodne probeje niso bili ravno cvet napredka na zunaj, ker se jih je vsled obstoječih razmer krmilo s samimi zadostnimi, zadovoljnimi, le redkimi hvalevrednimi, še redkejšimi izvrstnimi, pač pa so bili cvet narodno-zavednega dijaštva ter so si bili vsi skozi trideset let svesti svoje težavne naloge na prosvetnem poju in seme, ki so ga sciala je gotovo po večini padlo na rodovitna tla ter rodilo zaželene sadove. Posebej se je

Šolske zvezke po konkurenčnih cenah, iz najboljšega papirja s pivnikom izdeluje Učiteljska tiskarna v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6. Učiteljstvo opozarjamo, da naj uvede te zvezke v šole in naj zahteva v trgovinah zvezke Učiteljske tiskarne.

zahvalil sklicatelj g. svetniku dr. Bezjaku kot vzor-razredniku skozi štiri leta, ki je imel nešteto krat priko zagovarjati in braniti »den verlotterten Jahrgang«, kakor je imenoval letnik štajerski deželni šolski nadzornik Jarz. Na pozdravu sta se v izbranih besedah zahvalila g. svetnik dr. Bezjak in g. oblastni nadzornik Senkovič. Nato se je vrstila pesem za pesmijo, saj je imel letnik že na učiteljsko svoj zborček. — Razšli smo se pozno v noč ter po enem dnevu odpočitka nadaljevali 30-letno slavje v Ptuj v gostilni A. Simonič, kamor so nas povabili ptujski tovariši. Slavja v Ptuj so se udeležili tudi razun navedenih gospa Zinauer in gg. sreski šolski nadzornik I. Gorup, tovariš V. Šerona in nadšumar A. Barle. Po običajnem pozdravu tovariša I. Zolnirja in zahvali svetnika g. dr. A. Bezjaka smo si marsikatero rekli iz dijaških let. Čas je potekel hitro in kmalu bi bili Mariborčani viak zamudili. — Tako slave le iskreni tovariši svoje obletnice.

— **Uprava »Zvončka«** naproša vse tovariše in tovarišice, da pohite z agitacijo za naš mladinski list »Zvonček«. Naročilo naj velja za 1. in 2. številko. Obenem pa poberite od naročnikov a 5 Din, da bo s tem poravnana naročnina za prvi dve številki. Na naročila brez naplačila se uprava ne bo ozirala.

— **Dolžnike na naročninah »Zvončka«** še enkrat vljudno in nujno opozarjamo, da se odzovejo našemu zadnjemu opominu. Skrajni čas je že, da spravimo račune v red. Opominjali ne bomo več. **Upravnik.**

— **Maturantji ljubljanskega učiteljskega 1. 1883.** pridite v ponedeljek, dne 7. septembra t. l. na tovariški sestanek v Ljubljano. Zbirališče ob 1/2 12. uri pri »Novem svetu«. — **Turk.**

— **Ali ste si že nabavili »Stalež šolstva v Sloveniji«**, ki stane samo 10 Din. Poglejte oglas!

— **Vinarska in sadjarska šola v Mariboru**, ki je bila doslej dvoletna, se je spremenila v enoletno. Pogoji za sprejem so razpisani tudi v »Kmetovalcu« od 15. avgusta t. l. Prošnje za sprejem se morejo še pošiljati do 1. oktobra, ker je začetek novega šolskega leta za provinco preložen na prve dni novembra, o čemer se bo vsakega prosilca posebej svoječasno točno obvestilo.

— **Himen.** Na Bledu se je poročil 27. avgusta t. l. tov. Radovan Jaut, učitelj v Makolah z gđc. Elo Kristlovo, učiteljico istotam.

— **Prekmurje — srez Murska Sobota.** (Pojasnilo.) Doznavamo, da se učitelji-zemljaki iz sreza Murska Sobota razburjajo zaradi nekaterih predlogov odseka za obmejno šolstvo, sprejetih na V. pokrajinski skupščini pov. UJU — Ljubljana v Šoštanju. Dotičnim v pojasnilo in pomirjenje pričujemo sledeče: 1. Da je in bo potrebno iz obmejnega pasa odstraniti take učne osebe, ki s svojim ponašanjem, oziroma s površnim opravljanjem poklicne dolžnosti ne povzdigujejo ugleda šole in stanu o tem sploh ni debate; zadevo urediti je dolžnost nadrejenih oblasti. Domačini-učitelji vedo, da pri tem ne bodo prizadeti. — 2. Učiteljem-zemljakom v srezu Murska Sobota je nadalje znano, da je nadrejena oblast glede obvladavanja učnega jezika prično zadovoljna z njimi. Ista upošteva njihovo prizadevanje, da donaknadijo to, za kar niso imeli priložnosti pri svojih študijah in v dobi pred zasedbo Prekmurja. Dejstvo je, da so učitelji-zemljaki v srezu Murska Sobota ob dobri volji v učnem jeziku splošno dobro napredovali, ne smejo pa se vdati iluziji, da so že popolni in dovršeni, ampak tudi v bodoče naj ostanejo marljivi v nadaljnji samoizobrazbi in v rastoči utrditvi oziroma raz-

širjenju jezikovnega znanja, zlasti v našem narodnem slovstvu. — 3. Učitelji-domačini v srezu Murska Sobota so — izvzemši tri mlajše, ki pa imajo zrelostni izpit na slovenskem učiteljskem — že vsi stalno nameščeni in jim brez posebnega vzroka že zaradi tega ni treba imeti strahu pred kakimi premestitvami. Eden od teh res da nima priložnosti, da bi se v govoru izuril v slovenščini, ker službuje v čisto madžarskem kraju, a tudi ta bo dobil na šolo tovariša, ki bo lahko z njim gojil konverzacijo v slovenščini. Ker ima mišljeni dobro voljo, se bo sigurno tudi izlikal v učnem jeziku. Predlog odseka za obmejno šolstvo, ki je vznemiril duhove, se je brez dvoma nanašal na sosedni srez, kjer bi se našlo danes še več mlajših učnih moči, ki res ne obvladujejo učnega jezika. Iz teh pojasnil je razvidno, da je neumestno razburjanje učiteljev - zemljakov v srezu Murska Sobota, še bolj deplacirana pa je pretnja, da baie hočejo nekateri zaradi omenjenih predlogov izvajati konsekvence ter izstopiti iz UJU. Baš to bi bilo ne samo slabo, ampak najslabše! Z nepremišljenim izstopom bi dotičniki obrnili vso pozornost nase. Organizacija je ona edina in jaka naša skrbnica, ki je znala in bo znala varovati interese vseh in posameznika! Zadeva ki se je o njej razpravljala v odseku za obmejno šolstvo UJU — pov. Ljubljana v Šoštanju, bo šla mirno mimo učiteljev-zemljakov v srezu Murska Sobota! Ohranite mirno kri in skrbite, da je vsak točen in vesten na svojem mestu, v stremljenju po izpopolnitvi pa vsak naslednji dan boljši! To pa iz lastnega nagiba ob vnemi za dobro stvar, v prid vzgoji in pouku mladine, ne pa morebiti iz bojazni pred premestitvami!

Upokojitve, napredovanja in imenovanja.

— **i Imenovana je v Radovljico** g. Bähler-Delak Alojzija, učiteljica z Bleda.

— **i Upokojitev učiteljstva s 35 službenimi leti.** Na predlog ministra prosvete gospoda Velja Vukičevića so bili z dne 10. avgusta 1925 s kr. ukazom na osnovi čl. 141. čin, zak. stalno upokojeni s penzijo, ki jim pripada po službenih letih:

V mariborski oblasti šolski upravitelji **Ivan Štukelj** v Frankolovem, **Jože Klemenčič** v Galiciji **Fran Brinar** v Gotovljah, **Anton Sivka** v Št. Juriju ob južni žel., **Janko Koderman** v Pirešicah, **Ulrik Konjar** v Motniku, **Fran Lorber** v Braslovčah, **Ivan Coter** v Gomilskem, **Ivan Kramar** na Vranskem, **Ivan Benkovič** v Dokležovju, **Dragotin Čížek** v Dolgi vasi, **Ivan Ravbar** v Črešnjicah, **Mihael Lesnika** pri Sv. Ani v S.ov. goricah, **Anton Vogrinec** pri Sv. Antonu v Slov. goricah, **Fran Kranjc** pri Sv. Barbari v Slov. goricah, **Srečko Škerjanc** v Št. Rupertu v Slov. goricah, **Fran Vabič** v Mariboru, **Anton Kukovič** v Črešnjicah, **Vinko Jug** v Podovi, **Radoslav Knaflič** v Radvanju, **Jože Kokej** v Studencih, **Josip Čuček** v Brezovcih (Prekmurje), **August Požegar** v Gederovcih, **Matija Zver** v Kuzdobljanju, **Štefan Kolarš** v Srdci, **Ferdo Pečnik** v Guštanju, **Vekoslav Pogrujc** v Hajdini, **Franjo Megla** pri Sv. Lenartu, **Josip Rajšp** v Ormožu, **Peter Kavčič** v Novi cerkvi, **Anton Kešj** v Središču, **Anton Križ** v Zavrču, **Fran Šinigoj** v Selih-Vrhe, **Alojzij Šehel** v Slovenjgradcu, **Alojzij Trobei** v Šoštanju, **Alojzij Pečnik** v Bučah, **Fran Lovrec** v Podčetrtku, **Anton Gradišnik** v Polju, **Hugon Plhak** na Sladki gori, **Tomo Kurbus** v Slivnici, **Josip Stritar** v Št. Vidu pri Grobelnem, Nadalje: **Josip Kranjc**, stalni učitelj v Šmartnem ob Paki, **Fran Iglar**, stalni učitelj v Ribnici na Pohorju, **Mihael Levstik**, učitelj v Celju, **Terezija Golmajer-Sošičeva**, učiteljica v Kalobju, **Fran Zaherl**, stalni učitelj v Ljutomeru, **Ivana Schneider**, stalna učiteljica v Cezanjevcih, **Lucija Gabrščkova**, učiteljica

v Veliki Nedelji, **Viktorija Gradišnik-Tavčarjeva**, učiteljica v Polju.

V ljubljanski oblasti so upokojeni sledeči šolski upravitelji: **Simon Gajšek** na Dobovi, **Blaž Tominc** v Globokem, **Ignacij Zupan** v Brežicah, **Ivan Kambič** v Črešnjecju, **Tomo Petrovec** v Jaršah, **Janko Toman** v Moravčah, **Miha Vrbič** v Sodražici, **Ivan Jezeršek** v Križah, **Friderik Kramer** v Škofji Loki, **Fran Luznar** na Primskovem, **Karel Zaveršnik** v Dupljah, **Aleksander Lu-**

naček v Št. Rupertu, **Josip Armič** v Ra-dečah, **Ivan Četina** v Laškem, **Fran Gostinčar** na Zidanem mostu, **Bernard Andolšek** v Litiji, **Miha Debelak** v Šmartnem pri Litiji, **Avgust Korbar** v Zgornji Šiški, **Ivo Trošt** v Tomišlju, **Fran Juvanec** v Mirni peči, **Anton Eržen** v Podgorju, **Fran Jereb** v Rajhenburgu, **Pavel Gorjup**, učitelj v Ljubljani, **Vita Zupančičeva**, strokovna učiteljica v Ljubljani in **Rajko Justin**, učitelj na univerzi v Ljubljani.

Vestnik učiteljske omladine.

Seznam dijaških stanovanj v Mariboru (II).

Zap. št.	Stanovanje, Ime, ulica, št., nadstr.	Sprejme dijake (in je)	Popolna oskrba	Soba in zajtrk	Cene v Din
70.	Kralj Lina, Cvetlična ul. 27/I.	2	—	1	750
71.	Kolar Anton, Židovska ul. 14/I.	1	—	1	800
72.	Krivec Marija, Koroščeva 4, prtl.	2	—	1	800
73.	Skok Blaž, Majstrova ul. 14/II.	2	—	1	po dogovoru
74.	Kutin Franc, Majstrova ul. 19/II.	—	1	1	750
75.	Srebre Pavla, Aleksandrova 45/I.	—	2	1	po dogovoru
76.	Levičnik Gabriela, Gosposka 56/III.	—	2	1	900
77.	Kristan Klotilda, Tatenbahova 18/III.	2	—	1	750—800
78.	Tominc T., Gosposka ul. 46, prtl.	2 ali 2	1	—	po dogovoru
79.	Schaup, Majstrova ul. 17/II.	2	—	1	" "
80.	Skok Franc, Koroščeva ul. 24, prtl.	1	—	1	" "
81.	Čeh Ana, Gregorčičeva ul. 16/II.	4	—	1	700—800
82.	Plevnik Sl., Gregorčičeva 14, prtl.	—	2	1	po dogovoru
83.	Brečko Avgust, Cankarjeva 13/II.	2	—	1	750
84.	Megja Alojzij, Krekova 8/II.	1	—	1 ali 1	850—275
85.	Kuscher Gisela, Cankarjeva 10.	1	—	1	po dogovoru
86.	Delak Amalija, Trubarjeva 7.	2	—	1	" "
87.	Krivaneč Marija, Marijina 10/III.	3	—	1	700
88.	Kralj Lovrenc, Vetrinjska 5/I.	2 ali 2	1	—	550
89.	Glušič, Ana, Krekova 8/II.	1	—	1	po dogovoru
90.	Volčjak Marija, Gosposka 4/I.	—	2	1	" "
91.	Čebulj Marija, Mlinska ul. 9.	—	2	1	700—750
92.	Naveršnik Jernej, Marijina 24/I.	1	—	1	po dogovoru
93.	Mešiček Ana, Praprotnikova 133.	2—3	—	1	" "
94.	Skuhala Agnes, Cvetlična 23.	2 ali 2	1	—	700—800
95.	Sever Josip, Cankarjeva ul. 13/I.	1	—	1	po dogovoru
96.	Riegler Franc, Gosposka ul. 58/III.	2—3 ali 2—3	1	—	700
97.	Zinauer Friderik, Aleksandrova 45/II.	2 in 2	1	—	750
98.	Veber Milan, Aleksandrova 55, prtl.	—	3	1	800—850

Učiteljski pravnik.

— **§ Zelo važna zadeva za učitelje, ki gredo služiti kadrski rok.** Oni učitelji, ki gredo služiti kadrski rok, morajo podati ostavko na svojo službo, ker sicer se jim ne vsteje službena doba pred kadrskim rokom, kadar se vrnejo ker se smatra odhod brez ostavke kot prostovoljna zapustitev državne službe. Podrobnosti dobite v »Ročnem katalogu«.

— **§ Prejemki začasnih upokojujencev ob stalni upokojitvi.** Ministrstvo prosvete je odločilo z razpisom O. N. br. 14.709 z dne 24. aprila 1922 načelno to-le: 1. Če je učitelj začasno upokojen pred ustanovitvijo ujedinjene kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev in po zakonu, ki je tedaj veljal za Slovenijo, se mora odlok o njeni stalni upokojitvi smatrati kot sankcija prejšnje upokojitve, po kateri se ima tudi njena penzija računati in izplačevati. 2. Vsi učitelji in učiteljice, ki

ZNIŽANJE CEN KNJIGAM

Učiteljska tiskarna je znižala cene sledečim knjigam:

Stalež šolstva v Sloveniji, 1923 (obsega vse osnovne, meščanske, obrtne, trgovske in srednje šole, učiteljska in univerzo): prej 42 Din, sedaj stane 10 Din.

Fink: Zbirka naredb in odredb za osnovne in meščanske šole ter učiteljska v Sloveniji, I. zvezek (od prevrata do l. 1920): prej 10 Din, sedaj stane 5 Din.

Fink: Zbirka naredb in odredb za osnovne in meščanske šole ter učiteljska v Sloveniji, II. zvezek (za l. 1921): prej 14 Din, sedaj stane 7 Din.

Fink: Zbirka naredb in odredb za osnovne in meščanske šole ter učiteljska v Sloveniji, III. zvezek (za l. 1922): prej 15 Din, sedaj stane 8 Din.

Fink: Zbirka naredb in odredb za osnovne in meščanske šole ter učiteljska v Sloveniji, IV. zvezek (za l. 1923—24): prej 28 Din, sedaj stane 14 Din.

Te knjige so nujno potrebne vsakemu šolskemu upravitelju in vsakemu učitelju, da se ve ravnati po naj-novejših odredbah in dolžilih.

Naročajte vse knjige pri **UCITELJSKI TISKARNI V LJUBLJANI, Frančiškanska 6.**

Šolske upravitelje in upraviteljice

pozivamo, da naročajo vse potrebščine in knjige pri **Učiteljski knjigarni v Ljubljani, Frančiškanska 6.**

Pošljite naročila čimprej, da se pravočasno izvrše. **Zahtevajte cenike!**

Učiteljska knjigarna postreže enako z vsemi knjigami domačih in tujih založb.

so bili začasno upokojeni, predno je stopil v veljavo zakon o učiteljskih plačah od 23. julija 1919, nimajo pravice na penzijo po tem zakonu, kadar stopijo v stalni pokoj, ker do njem niso niti služili, a čas trajanja začasnega umirovljenja se ne more smatrati kot službovanje. Po tem se je ravnati v enakih slučajih.

Naša gospodarska organizacija.

UČITELJSKI ZDRAVILJSKI DOM V ROGAŠKI SLATINI R. Z. Z. O. Z.

Peti redni občni zbor se je vršil dne 25. marca 1925 v Celju. Iz poročila načestva o združnem poslovanju v letu 1924, se povzame, da je izpremenila zadruga svoja pravila po čl. 262. finančnega zakona za l. 1922./23., da je pristopilo v poslovnem letu k zadrugi 18 članov, odstopil pa 1 član in je imela torej zadruga ob sklepu leta 162 članov v 178 deleži, od katerih je bilo 139 polno vplačanih.

Dohodkov je imela zadruga 32.368,77 Din, izdatkov ravno toliko, tedaj skupnega denarnega prometa 64.737,54 Din. Po odobreni bilanci znašajo v dinarjih:

Aktiva:	
Hiša in posestvo	48.020.— Din
Oprava in perilo	21.938,24 »
Naložen denar	8.206,80 »
Vrednostne listine	1.100.— »
Delež pri Zadr. zvezi	50.— »
Poštna hranilnica	152,63 »

Vsota aktiv 79.467,67 Din.

Pasiva:	
Deleži	38.690.— Din
Izposojila	35.000.— »
Prehodni zneski	80.— »
Rezervni zaklad	5.517,04 »
Čisti dobiček	180,63 »

Vsota pasiv 79.467,67 Din.

Čisti dobiček se pripiše v celoti rezervnemu zakladu, ki naraste s tem na 5697,67 Din.

Načelstvo naznanja članom zadruga nastopno:

1. Zdržniki, ki so pričeli odplačevati v letu 1924, ali še poprej svoj delež v obrokih, morajo poravnati zaostale obroke do 31. decembra 1925, ker se jih sicer v imeniku združnikov brezpogojno črta; njih vplačila pa zapadejo v zmislu združnih pravil rezervnemu zakladu.

2. Članom, ki so bili svoje deleže do 1. januarja 1924 polno vplačali, se izplačajo 5% obresti, ako zahtevajo izplačilo do 1. oktobra 1925.

Ugodnosti, ki jih uživa vsak združnik, so:

- 75% popust od cene sobe v »Učit. domu«.
- za 50% znižane takse (godbena in kopaljska).

V sedanjem načelstvu zadruga so: načelnik Anton Gmus, šolski ravnatelj v pok. na Dolu pri Hrastniku; namestnik Ivan Glinšek, šolski upravitelj v Rogoški Slatini; tajnik Vitko Jurko, šolski upravitelj na Dolu pri Hrastniku; člana Ljudvite Černež, okrajni šolski nadzornik v Celju in Anton Petriček, šolski upravitelj v pok. v Žalcu.

Učiteljska društva, tovarišice in tovariši se vljudno vabijo, da pristopijo k zadrugi v svojem lastnem in stanovskem interesu. Vsa potrebna pojasnila dobe pri združnem načelniku.

Naše geslo bodi: Vsi za enega in eden za vse!

Književnost in umetnost.

Vse tu navedene knjige in publikacije se dobe v Učiteljski knjigarni v Ljubljani. Franciškanska ulica št. 6.

Ocene.

—k **Zakon o kmetijskih kreditih.** Zbirka zakonov XVIII. snopiča. V Ljubljani 1925. Založila tiskovna zadruga. Cena brošuri 6.50 Din. s poštnino 7 Din. Pravkar je izdala Tiskovna zadruga v svoji zbirki Zakoni 18. snopič, v katerem objavlja Zakon o kmetijskih kreditih, ki ga je v preteklem zasedanju sprejela narodna skupščina. Nanj opozarjamo vse pridobitne sloje, zlasti pa razne kmetijske zadruge in posojilnice.

—k **Sienkiewicz, Potop.** Iz poljščine prevlel dr. Rudolf Mole. 5. in 6. snopič. V Ljubljani 1925. Založila Tiskovna zadruga. Cena Din 25 s poštnino vred.

V Sienkiewiczovih delih, katere izdaja Tiskovna zadruga je izšel roman Potop 5. in 6. snopič. Nadaljni snopiči izidejo v kratkem.

—k **H. Družovič, Pesmarica IV. del.** Zborova šola za meščanske in srednje šole; cena Din 32, založila drž. zaloga šolskih knjig in učil v Ljubljani.

Kot nadaljevanje in zaključek doslej že v tretji, predelani izdaji Izišlih Pesmaric I.—III., je namenjen pričujoči novi del, predvsem za šolsko zborovo petje, kakor se goji v raznih šolskih kategorijah, osobito v meščanskih ter srednjih in njim enakih šolah. V navedenem delu je pregledno sestavljeno gradivo iz glasboslovja, kateremu sledi tro- in četverglasne pevske vaje v najnavadnejših tonskih načinih, kakor tudi enostavne vaje v prehajanju v sorodne tonske načine. Pesemski del vsebuje 55 prav spretno izbranih pesmi, predvsem iz stareje literature, pa tudi lepo število originalnih prispevkov ter osobito posrečene pririditve narodnih pesmi, slovenskih, hrvatskih in srbskih. Harmonizacija in izpeljava glasov je pri teh dobra ter odgovarjajoča glasovnemu obsegu učencev. Namenjena je tro- in četverglasnim moškim, kakor ženskim (oz. otroškim) zborom, vsled česar je izvedena notacija le v enem, v vijolinskem ključu. Pri sestavi se je oziralo na tvarino, ki je učencem pomiljiva in ki je praktičke vrednosti, za razne prilike, kakor: šolske slavnosti, izlete, šolske maše i dr. Vrlo dobro bo torej služila vsem onim šolam, ki goje zborovo petje. Prodajna cena je nizka, tisk in zunanja oprema prav lepa.

Pravkar je izšla dr. Rusova brošura „Prva pomoč“ s 40 podobami.

Cena 32 Din.

Šolska vodstva, sokolske organizacije, sezite po njej!

Naroča se v Učiteljski knjigarni v Ljubljani.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA BREŽIŠKO - SEVNIŠKI OKRAJ** zboruje v soboto, dne 12. septembra 1925 ob 10. uri v osnovni šoli v Brežicah po sledečem sporedu: 1. Zapiski zadnjega zborovanja, 2. Poročila delegatov, 3. Event.

predlogi k šolskemu zakonu, 4. Izpremi-njevalni predlogi k poslovniku poverjeništvu UJU, 5. Slučajnosti, Polnoštevne udeležbe pričakuje odbor.

Poročila:

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KONJIŠKI OKRAJ** je proslavilo dne 6. junija t. l. v Konjicah petdesetletnico svojega obstoja.

Za umrle društvene člane je daroval ob 10. uri g. kaplan Lebič mašo-zadušnico. Zbrali smo se nato v lepo okrašeni šolski sobi deške šole k slavnostnemu zborovanju, katerega je ob 11. uri otvoril društveni predsednik tov. J. Kržič.

V **pozdravnem govoru** poda duška veselju nad tako častnim posetom skoraj celokupnega lastnega članstva, izreka pristrčno dobrodošlico ljubim gostom, kakor g. oblastnemu šolskemu nadzorniku H. Schellu in njegovi soprogi, gosp. oblastnemu šolskemu nadzorniku M. Senkoviču, g. sreskemu poglavarju g. D. Trstenjaku, strokovnemu tajniku UJU — pov. Ljubljana, tov. R. Dostal, tovarišem in tovarišicam sosednih društev, in sicer tovarišem Bratošu, Čučku, Goležu, Varlu in Žgajnerju, tovarišicam: Drassalovi, Menhartovi in Rosensteino-vi, gospe Žgajnerjevi, gđ. Slaparjevi, upok. tov. Repiču, upok. tovarišici Pirnatovi ter novi društveni članici tovarišici Metki Rajnerjevi; prečita nato mnoge pismene in brzojavne častitke tovarišev in tovarišic, bivših članov konjiškega društva, a službujočih sedaj v drugih krajih. Povdarja v nadaljnjem govoru pomen učiteljskih društev in vzpodbuja članstvo, da vztraja pri sedanjem delovanju in se vsestransko izpolnjuje in korist naše ukaželjne mladine.

V **imenu šolske oblasti** pozdravlja društvo oblastni šolski nadzornik gosp. Senkovič, častita mu na petdesetletnem uspešnem delovanju na stanovskem in kulturnem polju, povdarja nadalje veliko važnost stanovskih organizacij, navaja vzroke, ki so dovedli naše prednike pred pol stoletjem do ožjih tovariških zvez ravno v okviru učiteljskih društev, bodri zlasti mlajše učiteljstvo, naj se oklepajo svojih organizacij čim najtesneje in v njih odlično sodelujejo, končuje z geslom: »Ne nazaj, ne navzdol, ampak naprej in navzgor je pot celokupnega učiteljstva!«

Tov. R. Dostal prinaša čestitke UJU — pov. Ljubljana, omenja dosedanje vsestransko društveno delovanje, pozivajoč društvo, da stremi naprej po začrtani poti, držeč se smernice: »Zvestoba za zvestobo!«

Kot **slavnostni govornik** nastopi za tem tov. sreski šolski nadzornik v pok. Rado Jurko, ki je prebil pretežen del svojih učiteljskih let ravno v našem okraju. V daljšem nad vse zanimivem govoru poda društveno zgodovino od nje skromnih, a vendar trdih pričetkov do današnje petdesetletnice. Govori o razširjenju narodne zavesti med učiteljstvom in okrajnim prebivalstvom, o poteku društvenega delovanja, o prehodu

društva v slovenske roke do končnega lepega razmaha po osvobojenju in ujed-njenju; navaja zasluęe bivših vrlih društvenih članov, predsednikov in drugih, ki so pripomogli s svojo žilavo vztrajnostjo, s svojim neumornim delom društvu do današnjega odličnega stanja. Končuje je navdušenimi slavospevi društvu, lepi naši osvobojeni domovini in nje prvemu predstavniku Nj. Vel. kralju A.eksandru I. ter pozove navzoče, da zapoje državno himno »Bože pravde«.

Vdanostne brzojavke se odpošljejo Nj. Vel. kralju, ministru prosvete Svet. Pribečeviču in predsedstvu UJU v Beograd.

S tem se zaključi oficialni del proslave.

Slavnostni banket se je vršil v čitalniški dvorani konjiškega »Narodnega doma«. Tu je tovariš predsednik nazdravil vsem gostom ter konjiškim odličnikom, ki so došli v našo sredino, in sicer g. županu trške občine R. Jerebu, g. lekarnariju V. Prorazilu, g. odvetniku dr. I. Rudolfu, g. odvetniku dr. A. Prusu, g. okrajnemu zdravniku dr. I. Rudofu ml. i dr. Sledila je pristrčna prijateljska in tovariška zabava, prekinjena s pevskimi točkami pod vodstvom tov. Fr. Friedla in z mnogimi nagovori. Gospod župan R. Jereb izreka učiteljstvu čast in zahvalo za mnogobrojno in težavno kulturno delo v šoli in izven nje, g. dr. I. Rudolf, starosta konjiških Slovencev, nazdravlja učiteljstvu kot vladni komisar okrajnega zastopa, g. dr. A. Prus istotako kot prijatelj učiteljstva in šole.

Večerne ure sta izpolnili z mnogimi koncertnimi točkami violinist tov. Fr. Serajnik in glasovirna virtuoziinja tovarišica Zacherlova, ki sta došla s popoln-danskim vlakom s tovarišicama Kožuho-vo in Rijavčevu, tov. Kožuhom in prof. Mežanom iz Maribora, kasneje je nastopil iz prijaznosti znani konjiški salonski orkester.

Proslava petdesetletnice društvene-ga obstoja pač ostane vsem udeležencem v prijetnem spominu.

Odgovorni urednik Ivan Dimnik. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana. Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

V založništvu knjigarne GORIČAR & LESKOVŠEK v CELJU

Je izšlo:

Brinar Josip, DOMOZNAVSTVO

za osnovne šole. Zemljepisni podatki in zgodovinske slike o kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev. Cena vez. knjigi 20 Din.

„Domoznanstvo“ podaja učencem osnovnih šol v jedrnatih oblikah opis Slovenije (za 4. šol leto) zemljepis Jugoslavije (za 5. šol. leto) in 44 metodično vzornih slik iz zgodovine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Brinarjevo „Domoznanstvo“ nadomešča torej kar tri različne učbenike ter je potemtakem cena knjige (20 Din) izredno nizka.

Šolska vodstva dobe na vsakih 10 izvodov en izvod zastoj.

Isto založništvo je izdalo:

Brinar Josip, Slovenska vadnica

za višje razrede osnovnih šol in za meščanske šole. Vaje iz slovnice, pravopisa in spisja. Cena vezani knjigi 24 Din.

Knjigarna

Goričar & Leskovšek v Celju.

Pelikan

ZALOGA BARV, TUŠEV IN RADIRK. POVSOD NA ZALOGI — TISKOVINE NA ZAHTEVO.

GÜNTHER WAGNER, WIEN X./1.

Radi izborne kvalitete Vam priporočamo nabaviti si za jesen in zimo

„KARO“ čevlje

Lastne delavnice. Cene solidne.

MARIBOR
Koroška cesta 19

Le najboljše je najceneje

Šolske zvezke po konkurenčnih cenah, iz najboljšega papirja s pivnikom izdeluje Učiteljska tiskarna v Ljubljani, Franciškanska ul. 6. Učiteljstvo opozarjamo, da naj uvede te zvezke v šole in naj zahteva v trgovinah zvezke Učiteljske tiskarne.